

Màster en Estudis de Cinema i Audiovisual Contemporanis

PLA DOCENT D'ASSIGNATURA

Títol de l'assignatura: Cinemes del real

Codi de l'assignatura: 31148

Trimestre: Segon

Tipus: Optativa

Nombre de crèdits: 5 ECTS

Llengua o llengües de la docència: Català / Castellà

Professor responsable: Alan Salvadó

1. Presentació de l'assignatura

El curs s'interroga sobre l'adveniment del real en el film: sobre com alguns cineastes construeixen un lloc o bé plantegen estratègies perquè el real pugui emergir, confrontar-se, descobrir-se. El real pot irrompre en un pla, una seqüència o fer-se present al llarg del film, i és sempre quelcom que, en major o menor mesura, fa trontollar el món tancat de la pel·lícula. Lluny de correspondre's al registre fotogràfic de la realitat, el real és quelcom que mai no ve donat: es construeix.

En la contemporaneïtat, a partir de l'emergència de formes com la tele-realitat, les imatges de síntesi o bé dispositius transmediàtics com els dels *youtubers* la noció del real en les imatges entra en crisi a la recerca d'una (re)definició. Partint de l'herència del cinema, el curs pretén obrir-se i interrogar-se cap a les noves formes que sorgeixen sota el pretext de ser una "representació del real". Per indagar en aquesta construcció del real, el curs es planteja com un recorregut interdisciplinari a través de la recerca metodològica basada en l'anàlisi de fragments audiovisuals que, concebuts com a acte de creació, fruit d'un treball i unes tries, il·lustren noves tendències.

2. Competències que s'han d'assolir

Els objectius a assolir es divideixen en camps diferents:

1. Adquisició de metodologies d'anàlisi de la imatge de caràcter transversal.
2. Conèixer i plantejar una història de les formes construïda a partir d'una voluntat de mostració del real.
3. Conèixer i interpretar les constants estilitiques i els plantejaments de posada en escena dels fragments audiovisuals construïts a partir d'estratègies fonamentades en la representació de la realitat.

3. Continguts

1. El cinema com a descriptor del món: interseccions entre cinema i geografia.

El pla del món com a unitat primera de la creació cinematogràfica. Les Vistes Lumière.

Pulsions cartogràfiques en el cinema dels orígens. Revisions contemporànies de les interseccions entre cinema i geografia. Entre el control i la trobada, entre el dispositiu i l'atzar.

2. La “mise en paysage”, quan l'espai determina la posada en escena.

Cineastes paisatgistes que utilitzen l'espai i el territori com a matèria de construcció de les seves imatges. El paisatge com adveniment del real. Els estudis de cas de Jean Renoir, Naomi Kawase i Terrence Malick. El parc temàtic: el simulacre del real.

3. Microcosmos: els objectes en el cinema com a rastres del real.

El real està en els detalls. Per una història de les formes a partir dels objectes. La progressiva desaparició dels objectes en la posada en escena. El telèfon mòbil com a paradigma de la multifuncionalitat dels objectes contemporanis.

4. El rostre com a paisatge.

La persona, el rostre, l'actor, el personatge: filmar l'actor com es filma un paisatge. El valor del rostre i la fotogènia del real. “Cos a cos”: com filmar-se o com filmar a l'altre.

5. Fronteres entre la ficció i el real: veritats i mentides.

Tipologies de films i gèneres que exploren els límits del real. Estratègies de *mise en abyme* on l'artifici esdevé la única via cap a la representació de la realitat. El paradigma de la tele-realitat, quan les formes televisives construeixen una nova realitat.

6. Dispositius de captació del real.

De *Viaggio in Italia* al Carpool Karaoke, el cotxe com a dispositiu de construcció del real. Dels *phantom rides* a l'ús del cotxe en el cinema d'Abbas Kiarostami i Chantal Akerman. L'emergència del dispositiu en la contemporaneïtat, estratègies d'intervenció en l'espai com a mecanismes de “captura” del real. Límits i desbordaments en l'horitzó transmèdia.

4. Avaluació

Es tindrà en compte l'assistència i la participació activa dels estudiants. Caldrà elaborar un treball final (escrit o audiovisual) a partir d'un film o fragments audiovisuals elegits per l'alumne, del qual se'n farà seguiment i comentari conjunt durant algunes de les classes.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

ALMENDROS, Nestor, *Días de una cámara*, Barcelona, Seix Barral, 1990.

ALPERS, Svetlana. *El arte de describir*, Barcelona: Hermann Blume, 1987.

ARASSE, Daniel. *El detalle. Para una historia cercana de la pintura*. Madrid: Abada Ediciones, 2008.

BERGALA, Alain, *Godard au travail*, Paris, Cahiers du cinéma, 2006.

CONLEY, T. *Cartographic Cinema*, Minnesota: University of Minnesota Press, 2006.

DARDENNE, Luc, *Detrás de nuestras imágenes*, Madrid, Plot Ediciones, 2006.

GODARD, Jean-Luc, *Jean-Luc Godard. Pensar entre imágenes* (conversaciones, entrevistas, presentaciones y otros fragmentos), Barcelona, Intermedio, 2010.

KIAROSTAMI, Abbas, *Abbas Kiarostami* (dirigit per Laurent Roth), París, Éditions de l'Étoile / Cahiers du cinéma, 1997.

RENOIR, Jean, *Ma vie et mes films*, París, Flammarion, 1974.

VAN DER KEUKEN, Johan, *Aventures d'un regard*, Paris, Cahiers du cinéma, 1998.

5.2. Bibliografia complementària

AUMONT, Jacques. *El ojo interminable*. Barcelona: Paidós, 1997.

BERGALA, Alain. *Abbas Kiarostami*, París: Cahiers du Cinéma (Les petits Cahiers), 2002.

BERGALA, Alain *Nul mieux que Godard*, París, Cahiers du cinéma, 1999
[*Nadie como Godard*, Barcelona, Paidós, 2003).

BERGALA, Alain, *Viaggio in Italia*, Crisnée, Yellow Now, 1990.

CASTRO, Teresa. *La pensée cartographique des images. Cinéma et culture visuelle*, París: Aléas, 2011.

COMOLLI, Jean-Louis, *Filmar para ver*, Buenos Aires, Ediciones Simurg/Cátedra La Ferla (UBA), 2002.

HAY, Louis, *La Naissance du texte*, París, José Corti, 1989. ISHAGHPOUR, Youssef, *Le réel, face et pile*, Tours, Farrago, 2000.

MALLARMÉ, Stéphane, *Écrits sur l'art*, París, Flammarion, 1998.

MATISSE, Henri, *Écrits et propos sur l'art*, París, Hermann, 1992.

MÉNASÉ, Stéphanie, *Passivité et création, Maurice Merleau-Ponty et l'art moderne*, París, PUF, 2003.

PAÏNI, Dominique, *L'attrait des nuages*, Crisnée, Yellow Now, 2010.
PHILIPPON, Alain, *Le blanc des origines*, Crisnée, Yellow Now, 2002.

QUINTANA, Àngel. *Fábulas de lo visible: el cine como creador de realidades*. Barcelona: El Acanalado, 2003.

SALVADÓ, Alan. *Estètica del paisatge cinematogràfic: el découpage i la imatge en moviment com a formes de representació paisatgística*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (Tesis Doctoral), 2013.

STEINER, George, *Gramáticas de la creación*, Madrid, Siruela, 2001.

STRASSER, Catherine, *Du travail de l'art. Observation des oeuvres et analyse du processus qui les conduit*, París, Regard, 2006.

ZIELINSKI, Siegfried. *Deep time of the media: toward an archaeology of hearing and seeing by technical means*. Cambridge: MIT Press, 2006.

6. Metodologia.

Es treballarà sobre fragments de pel·lícules, sèries televisives, fragments audiovisuals penjats a la xarxa i, de forma més puntual, sobre pintures i fotografies. Per alguna sessió es requerirà del visionat previ d'un llargmetratge. Al llarg de les sessions, els estudiants aportaran fragments audiovisuals i elements d'anàlisi i es farà un seguiment compartit dels treballs finals.

7. Programació d'activitats.

Setmana	Activitat a l'aula agrupament / tipus d'activitat	Activitat fora de l'aula agrupament / tipus d'activitat
Setmana 1	Presentació del curs Tema 1	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
Setmana 2	Tema 2 (1era part)	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
Setmana 3	Tema 2 (2ona part)	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
Setmana 4	Tema 3	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
Setmana 5	Tema 4	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
Setmana 6	Tema 5	- Visionat de materials

		audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
Setmana 7	Tema 6 (1era part)	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
Setmana 8	Tema 6 (2ona part)	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
Setmana 9	Exposicions a classe.	- Preparació treball final
Setmana 10	Exposicions a classe.	- Preparació treball final